

SLOVENSKI

# vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

V nedeljo vsi na

prekop padlih partizanov

v Št. Lenartu pri sedmih studencih

Letnik IV.

Celovec, v sredo 18. V. 1949

Štev. 38 (223)

## V Bolgariji so bile volitve v ljudske oblasti

Sofija, 15. maja. V nedeljo so bile v Bolgariji volitve v Ljudske svete (ljudske oblasti) in ljudskih prisednikov. S tem bodo odstranjene zastarele oblike stare oblasti ki so se še ohranile na področju krajevnih organov ljudske oblasti.

Ljudskih svetov, voljenih organov državnih oblasti na terenu, preko katerih prebivalstvo aktivno sodeluje v opravljanju države, Bolgarija doslej ni imela. Po prevzemu oblasti leta 1944 so bile v Bolgariji dvakrat volitve v Ljudsko skupščino, s čimer je bilo rešeno vprašanje sodelovanja ljudstva v vrhovni upravi. Še vedno pa je ostala stara organizacija mestnih in podeželskih občin, ki so potem, ko so dobile novo vodstvo in težile za novo vsebino dela, v določeni meri opravljale funkcije organov ljudske oblasti.

Namesto teh občinskih uprav so bile pozneje imenovane začasne uprave ljudskih svetov. V državni upravi se je pokazalo nerazumevanje vloge in važnosti krajevnih organov ljudske oblasti; med drugim se je pokazala težnja, da bi se razen krajevnih organov ljudske oblasti formirale tudi posebne službe posameznih ministrov, ki bi delovale samostojno in ki bi ne bile pod vodstvom ljudskih svetov. Druga težnja se je pokazala v prizadevanju, da bi začasne uprave potisnili na položaj starih občin, da bi njihove naloge omejili zgolj na reševanje krajevnih vprašanj. Postavljeni voditelji začasnih uprav so čisto stali na napačnem stališču do prebivalstva in niso hoteli poročati o svojem delu, češ da to ni njihova dolžnost.

Na nedeljskih volitvah je ogromna večina bolgarskega ljudstva glasovala za Domovinsko fronto. Po dosedanjih podatkih je dobila Domovinska fronta 97,2 odstotkov vseh oddanih glasov. Volivna udeležba je bila skoraj stoodstotna.

Seja Zavezniškega sveta za Avstrijo:

## Sovjetski zastopnik zahteva konkretne ukrepe proti naraščajoči brezposelnosti

Dunaj, 13. maja (TASS). Na seji Zavezniškega sveta v petek so obravnavali vprašanje naraščajoče brezposelnosti v Avstriji.

Visoki komisar ZSSR za Avstrijo generalmajor Sviridov je nakazal, da povzroča naraščanje brezposelnosti na Dunaju in v avstrijskih pokrajinah med avstrijsko javnostjo upravičeno vznemirjenje.

Kakor je znano, je Zavezniška komisija že v začetku 1948. leta opozorila zvezno vlado na močno naraščanje brezposelnosti. Minister za socialno upravo Maisel je takrat izjavil, da je to samo prehodni pojav, ki se ministrstvu nikakor ne zdi vznemirljiv.

Po uradnih podatkih istega ministrstva pa je bilo v novembru 1948 v Avstriji registriranih 63.000 brezposelnih, v decembru 93.000, v januarju 1949 131.000 in v februarju 138.000.

Poskus ministra Maisel-a, da naraščajoče število brezposelnih prikaže kot »prehodni pojav«, se je torej izkazal kot nesnovan, kajti delo so zgubili tudi številni delavci, ki so stalno zaposleni, ki ne delajo samo »prehodno«, to je ob gotovih letnih časih.

Tako je naraslo število brezposelnih delavcev kovinske industrije od novembra 1948 do marca 1949 za 141 odstotkov, število delavcev živilske industrije za 119 odstotkov, število delavcev tekstilne industrije za 41 odstotkov itd.

V aprilu 1949 je bilo število brezposelnih v vsej Avstriji za 71 odstotkov višje kot v aprilu 1948.

Dejstva govorijo, da mnogi obrati v Avstriji omejujejo produkcijo in v velikem

## Protest vlade FLRJ zaradi odklonitve priznanja OF za Slov. Koroško

London, 13. maja. (Tanjug) Na seji namestnikov zunanjih ministrov je predstavnik ZDA Reber izročil namestnikom pismo, ki ga je 6. maja izročilo jugoslovansko veleposlaništvo v Londonu v imenu jugoslovanske vlade. V pismu se sporoča, da je po službenem sporočilu lista »Wiener Zeitung« z dne 6. aprila avstrijska vlada dokončno odklonila priznanje politične organizacije koroških Slovencev — Osvobodilne fronte za Slovensko Koroško.

Vlada FLRJ je mnenja, da se mora kon-

ferenca namestnikov zunanjih ministrov seznaniti s tem protidemokratskim dejanjem avstrijske vlade, ki ponovno dokazuje upravičenost zahteve vlade FLRJ, da se z mirovno pogodbo za Avstrijo zaščitijo koroški Slovenci pred nadaljnjim političnim, gospodarskim in kulturnim zatiranjem in germanizacijo, in sicer v smislu predlogov vlade FLRJ, formuliranih v ekspoziciji njenega predstavnika pred namestniki zunanjih ministrov 24. februarja 1949.

## Volitve v Ljudsko skupščino Madžarske

Budimpešta, 15. maja. V nedeljo so bile na Madžarskem nove volitve v Ljudsko skupščino. To so bile tretje volitve po osvoboditvi Madžarske in se bistveno razlikujejo od dosedanjih. Na zadnjih volitvah, ki so bile v avgustu 1947, je nastopilo 10 strank, od teh so štiri — Komunistična partija, Socialno-demokratska stranka, stranka malih posestnikov in Narodna kmečka stranka sklenile volivno zvezo Madžarske nacionalne fronte neodvisnosti in se dogovorile, da se ne bodo več borile druga proti drugi, marveč da bodo skupno nastopale proti reakcionarnim silam. Na drugi strani pa je vsaka izmed teh strank nastopila samostojno s svojo posebno listo. Razen strank vladne koalicije je na zadnjih volitvah nastopilo tudi šest opozicijskih strank.

Na nedeljskih volitvah so vse stranke in organizacije, ki so zaštopane v Ljudski fronti neodvisnosti, namreč Partija madžarskih delovnih ljudi, stranka malih po-

sestnikov, narodna kmečka stranka, neodvisna demokrat. stranka in demokratska radikalna stranka, organizacije madžarskih žena in mladine, nastopile s skupno listo. V nasprotju s prejšnjimi volitvami pa se opozicijske stranke tokrat niso udeležile, ker so se od zadnjih volitev s svojim delom v očeh ljudstva kompromitirale, izgubile podporo in razpadle ali pa so bile pod pritiskom naprednih sil v deželi razpuščene. Na nedeljskih volitvah je delavski razred nastopil bolj organizirano preko Enotne delavske partije madžarskih ljudi, ki je nastala s čiščenjem socialnodemokratske stranke in njeno združitvijo s Komunistično partijo.

Po dosedanjih poročilih iz Budimpešte je 3.825.332 volivcev glasovalo za Ljudsko fronto, 115.466 proti, 57.410 glasov pa je bilo neveljavnih. S tem je zmaga Ljudske fronte neodvisnosti potrjena pred vsem svetom.

Den Haag, (TASS). — List »De Vaarheid« poroča, da je feldmaršal Mnotgomery, ki je bil pred nedavnim na Holandskem, zahteval, da mora vlada zvišati vojaške izdatke, zlasti izdatke za vojno mornarico in za izvežbanje infanterije. Vlada mora za armado zapadne unije staviti na razpolago najmanj 50.000 vojakov, je poudaril Montgomery.

## Narodno-osvobodilna vojska Kitajske uspešno napreduje

Kjangsi, 15. maja. Agencija Nova Kitajska poroča, da so se sile narodno-osvobodilne armade, ki prodirajo na jug iz Hangčoua, združile s silami, ki prodirajo iz Kjangsija pri železniškem križišču Čuki 30 milj daleč od Hangčoua.

Narodnoosvobodilne čete nadzirajo sedaj več kot 350 milj železniške proge Čekjang-Kjangsi, in sicer pri glavnem mestu pokrajine Čekjang Hangčou do točke, ki je oddaljena 40 milj od glavnega mesta pokrajine Kjangsi — Nangčanga.

V vzhodnem Kjangsiju so osvobodile sile narodnoosvobodilne armade Nančeng, važno cestno križišče, ki leži 80 milj vzhodno od glavnega mesta pokrajine Kjangsi — Nangčanga.

Pri svojem napredovanju ob železniški progi Hangčou — Ningpo so enote narodnoosvobodilne armade osvobodile znano vinogradniško središče Šaoking.

Pri napredovanju čet narodnoosvobodilne armade posvečajo največjo pozornost popravilu železniških prog v zaledju. Na srednjem področju pokrajine Čekjang — Kjangsi so uredili promet v dolžini 100 milj med Šangšaom in Tungspangom.

Pri hitrem napredovanju narodnoosvobodilne armade se Kuomintangove čete v neredu umikajo in polagajo orožje, kjer-

## „Sile miru so močnejše od sil vojne“

RAZGLAS KONGRESA KP DANSKE

Kodanj, 13. maja. TASS poroča, da so s XVI. kongresa KP Danske, ki je bil te dni v Kodanju, poslali danskemu narodu razglas, v katerem ostro obsojajo imperialistične politične priprave na novo vojno.

V razglasu je rečeno, da mednarodna reakcija, ki je že večkrat pahnila svet v vojno, pripravlja zaradi svojih ozkih osebnih koristi novo katastrofo vsemu človeštvu. Toda, je rečeno v razglasu, mir lahko ohranimo, kajti sile miru so močnejše od sil vojne. Svetovni kongres miru je zbral predstavnike več kot 500 milijonov ljudi iz vseh krajev zemeljske oble ter jih strnil v močno armado miru, ki je z globokimi koreninami povezana z vsemi narodi sveta. Sovjetska zveza, ki je uničila Hitlerjev vojni stroj, je složno z državami ljudske demokracije avantgarda te armade miru.

Razglas poziva danski narod, naj prispeva svoj delež k miru, da se bo boril za neodvisnost svoje države, podprl manifest svetovnega kongresa miru in predloge Sovjetske zveze za omejitev oborožitve in prepoved atomske bombe ter se pridružil fronti narodov proti atlantskemu paktu.

## Obnova Leningrada

V Leningradu so lani izročili v uporabo Leningraščanom 30.000 kvadratnih metrov stanovanjske površine. Asfaltirali so ulice in trge, napravili mnogo mostov, razširili vodovodno mrežo in mrežo mestnega prometa, zgradili so 7 novih šol in odprli 7 novih javnih knjižnic. Za obnovo v letošnjem letu je določenih 2.063 milijonov rubljev, kar pomeni zvišanje za 11 odstotkov v primeri z lanskim letom. Od tega zneska je namenjeno 58 odstotkov za socialne in kulturne potrebe mesta. V letu 1949 bodo v 34.000 stanovanjih napeljali plin, do konca leta pa bodo končali napeljavo v štirih rajonih. Asfaltirali bodo 170.000 kvadratnih metrov ulic in pločnikov. Zasajene površine bodo povečali za 136 hektarjev. Na največjem mestnem športnem stadionu »Kirov«, ki ga gradijo, bodo letos dokončali nekaj športnih terenov in tribune za 75.000 ljudi.

koli se pojavijo ljudske sile. Pri prehodu čez reko Čijenmeang, južno od Hangčoua, so narodnoosvobodilne sile zajele tisoč Kuomintangovih vojakov in oficirjev s komandantom polka in njegovim pomočnikom. Med to operacijo je bil ranjen samo en vojak narodnoosvobodilne armade. Po kratki borbi so narodnoosvobodilne sile zajele 5. maja v bližini železniškega križišča Jonga v vzhodnem Kjangsiju 1500 Kuomintangovih vojakov in oficirjev.

## Ljudska armada osvobodila Hankau

Po poročilih iz Pekinga so edince ljudske armade dne 16. t. m. ob 5. uri vkorakale v mesto Hankau, ki ima okoli 2 milijona prebivalcev in je med največjimi mesti in največje središče težke industrije Kitajske.

Z osvoboditvijo Hankau-a je dejansko vse ozemlje ob srednjem in spodnjem Jangčekjangu pod kontrolo ljudske armade.

Tokio, (AFP). — V znak protesta proti visokim vpisninam je 35.000 japonskih študentov pričelo stavkati. Pričakujejo, da se bo temu gibanju pridružila vsa študentska mladina na Japonskem.

# Novi sporazum o mezdah in cenah - roparski pohod na delovno ljudstvo

Tretjič že so predstavniki avstrijske vlade za hrbotom ljudstva pripravili novi sporazum o mezdah in cenah, po katerem se bodo spet podražila živila in druge življenjske potrebščine. Po nalogu svojih imperialističnih in kapitalističnih naredbodajalcev OeVP-jevski in SPOe-jevski hlapci vedno huje pritiskajo na delovno ljudstvo, katerega življenjski pogoji so že davno človeka nevedni, da bi ga lažnega, nagega in bosega spravili na kolena, na položaj brezpravnega kolonialnega zamorca.

V zadnjih dveh tednih smo bili pričevalci alarmantnih vesti, da proti Avstriji inflacija in da je vlada, da se izogne tej nevarnosti, prisiljena, da se posvetuje s »predstavniki delavstva« in skupno z njimi sklene nov sporazum o mezdah in cenah. Tisk vladnih strank in njihov propagandni aparat sta bila polna takšnih trditvev, s katerimi so hoteli pred ljudstvom zakriti svoje prave namene. Vendar sta njihove začetno prikrivanje in naglica, s katero so za zaprtimi vrati hoteli vpravomočiti ta sporazum, pred vsem delovnim ljudstvom razgalila temne namene in podle nakane zakrknjene reakcije v vrstah vladnih predstavnikov in vrhovih tako imenovanih delavskih organizacij. Figl in Schärff ter »zastopniki delavcev« Böhmovega in Herketovega kova so se pred vsem delovnim ljudstvom razgalili kot to, kar so v resnici: izdajalci interesov delovnih ljudi. Njihova trditvev o dvainšetrtilijardskem deficitu v proračunu ni ničesar drugega kot navadna izmišljena pravljica. Ta »deficit« pa je seveda mogoče kriti samo s tem, da se zvišajo cene živilom, da se podraži električni tok, premog in plin, železniški in poštni tarifi, koleki ter da se delovno ljudstvo in množica potrošnikov obremenijo z novimi masovnimi davki.

Danes je že precej jasno, v koliko se bodo podražila živila, v koliko bodo višji gospodarski in gospodinjstvi stroški in v kakšni meri se bodo povišali množični davki.

Kruh se bo podražil za 64 odstotkov, belo pecivo za 70 do 80 odstotkov in bodo s tem mesečni izdatki za kruh višji od 12 do 15 šilingov na osebo. Značilno pri tem je, da bo moka dražja samo za 20 odstotkov, ostalih 40 do 60 odstotkov pa bo ostalo pekarnam kot profit. Testenine se bodo podražile za 38 odstotkov, siadkor za 29 odstotkov. Na vidiku je tudi podražitev svinjskega mesa in masti, ker se je na zahtevo veleposestnikov, ki so z oblastjo sklenili pitovno pogodbo, zvišala cena svinj na 7.70 šilingov za kg žive teže.

Električni tok se bo podražil za 65 odstotkov, premog pa za 36 odstotkov. Pristojbine za koleke bodo za 100 odstotkov višje. Trenutno tudi še razgovarjajo o podražitvi železnice, pošte in cestne železnice v mestih, ni pa še znano nič konkretnega o obsegu podražitve.

Mezdni davek se bo po novi pogodbi zvišal za 20 odstotkov, kar je mišljeno kot »prispevek za vzpostavitev vojaščine«. S tem bo vsak delavec obremenjen za povprečno 1.50 šil. na teden. Zvišal se bo tudi davek na blagovni promet (Warenumsatzsteuer) in sicer za 50 odstotkov. To se pravi, da bodo s tem obremenjeni vsi potrošniki in tisti, ki potrebujejo predmete, ki gredo skozi roke trgovcev. Vemo pa, da je pot, po kateri pridejo industrijski proizvodi iz tovarne do potrošnika zelo dolga, da jih dobijo najprej številni trgovci, ki pa vsi stremijo za tem, da pri tem dobro zaslužijo. Če gre to na račun potrošnikov, na račun delovnega ljudstva, jih ne zanima. Z zvišanjem davka na blagovni promet pa lahko rečemo, da bodo dražji vsi predmeti od šivanka do obleke in največjega stroja. Vsi tudi vemo, da imajo pri nabijanju cen trgovci popolnoma proste roke.

Temu nasproti pa se bodo mezde delavcev in plače nameščencev zvišale le za povprečno 4.5 odstotkov, v izjemnih primerih za 8 odstotkov. Tako imenovana prehrambena doklada (Ernährungszulage), za katero doslej ni bilo treba plačevati davka, bo odslaj naprej obdavčena. Iz tega je torej razvidno, da se bo tedenski zaslužek delavca s štiričlansko družino zvišal le za 13.78 šilingov, tedenski izdatki (za živila in druge življenjske potrebščine) pa bodo večji za 31.62 šilingov.

Življenjski standard delavcev bo s tem padel na še nižjo stopnjo in bo podoben standardu kolonialnega sužnja.

Ta roparski sporazum pa bo na svojstven način občutilo naše podeželsko prebivalstvo, zlasti kmetijski in gozdni delavci.

**Gozdni delavci bodo s podražitvijo živil, obleke in obutve na temelju svojega dosedanjega zaslužka najbolj nesramno odrti in zapisani neizbežni socialni in moralni propasti. Če že s svojim sedanjim zaslužkom ne morejo kupiti vsega, kar za človeka vredno življenje nujno potrebujejo — ne morejo si kupiti ne čevljev in ne obleke — kako naj zadovoljijo svojim potrebam zdaj, ko se bo vse še podražilo!**

**Kmetijski delavci,** katerih zaslužek je tako minimalen, da ne vejo, kaj bi z njim počeli in si za njega že zdaj ne morejo ničesar kupiti, bodo po tem novem sporazumu sploh reveži. Njim se namreč mezde sploh ne bodo zvišale, niti za onih 4.5 odstotkov, zvišanje cen in tarifov ter meznega davka pa velja tudi za njih in ker končno potrebujejo tudi obleko, obutev in druge stvari, bodo obremenjeni še z zvišanjem davka na blagovni promet. Ta primer najbolj zgovorno kaže, koliko je tako imenovanim zastopnikom interesov delovnega ljudstva v vrstah SPOe za kmetijske delavce oziroma kako tesno so avstrijski »socialistični« voditelji povezani z najhujšimi sovražniki delovnega ljudstva, z veleposestniki. Kako veleposestniki plačujejo kmetijske delavce, vemo; plačajo jim toliko, da je za živeti premalo, za poginiti pa preveč. Avstrijski lažsocialisti pa zastopajo stališče, da kmetijskim delavcem ni potrebno zvišati mezd, »ker imajo itak vsega dovolj«.

Kaj pa mali in srednji kmet? Ta novi sporazum je udarec v obraz tudi njemu. Lanskoletne cene kmetijskim pridelkom so se zvišale na ta način, da je odstotek zvišanja doplačevala država. Pri letošnjih cenah bo to doplačevanje odpadlo. Veleposestniki nikakor ne bodo prizadeti, ker imajo svoje pitovne pogodbe in s tem tudi krit padec cen kmetijskim pridelkom, ki je na vidiku. S tem, da bo delavstvo po novi pogodbi postalo še revnejše, ko se bo nje-

## Jugoslovanski izseljenci v Ameriki so neločljivo povezani z narodi FLR Jugoslavijo in maršalom Titom

New York, 15. maja, (Tanjug). V veliki dvorani Jugoslovansko-ameriškega doma v New Yorku je bil 14. maja 1949 slavnosten banket jugoslovanskih izseljencev na čast jugoslovanske delegacije na zasedanju Generalne skupščine OZN. Dvorana je bila okrašena z gesli »Dobrodošli delegati FLRJ pri OZN« in s sliko maršala Tita. Takoj potem, ko so zapeli državno himno, se je po dvorani razlegel vzklik »Živel Tito«.

Predsednik prireditvenega odbora, znani dolgoletni javni delavec v newyorški izseljeniški koloniji Aleksander Jurič je ob začetku slovesnosti izjavil:

Ta banket je več kot navaden banket. To je simbol neločljive sloge in enotnosti naših izseljencev ter njihove velike ljubezni do stare domovine. Nocojšnja slovesnost je živ dokaz, da so izseljenci danes trdno in neomajno ob junaških narodih Jugoslavije in njihovem slavnem vodstvu z maršalom Titom na čelu.

V imenu newyorških Slovencev je pozdravil delegacijo FLRJ predsednik Jugoslovansko-ameriškega doma Josip Zavertnik, ki je rekel:

To veliko zborovanje dokazuje vam delegatom, kako visoko cenijo Američani jugoslovanskega rodu novo Jugoslavijo. V preteklosti smo vznemirjeno spremljali vašo borbo za osvoboditev izpod fašističnih okupatorjev. Z isto vznemirjenostjo in občudovanjem spremljamo vaše napore in uspehe pri obnovi ter industrializaciji vaše države in izkoriščanju vseh njenih naravnih bogastev, ne v korist posameznikov ampak v korist ljudskih množic. Ameriški državljani jugoslovanskega rodu lahko prispevamo svoj del, če bomo s svoje strani napravili vse za vzdrževanje prijateljskih odnosov med ZDA in Jugoslavijo.

Delegacijo so nato pozdravili znani voditelji newyorških izseljeniških organizacij inženir Spanja, Anton Garma in odvetnik Šintič. Šintič je v imenu newyorških

gov zaslužek še zmanjšal, delavske družine ne bodo več mogle v potrebni meri kupovati sadje, krompir, jajca in drva od malih in srednjih kmetov, ki jih iz potrebe po najnujnejših dohodkih spravljajo na trg. To je drugi udarec. Tretji udarec pa je v tem, da se bo električni tok podražil tudi za kmeta, da se bodo podražile vse pristojbine za prošnje in prizive, da se bo podražila vsaka pot v mesto po gospodarskih opravkih, da ga bo poleg tega obremenilo tudi 50 odstotno zvišanje davka na blagovni promet, kajti s tem bo dražji vsak žebelj, vsaka vreča gnojila in soli, vsaka srajca in vsakih par čevljev. Zadelo ga bo tudi podražanje sladkorja, ki ga edinega kupuje na nakaznice. Za kmetijske pridelke pa bo dobil še manj kot lani.

**Podeželsko prebivalstvo je po tem novem sporazumu prav tako prizadeto in pritisnjeno ob tla kot delavstvo v industriji in v mestih.**

Edini, ki od tega nesramnega ropu ne bodo prizadeti, so industrialci in velepodjetniki. Ti so začetni vzrok vsem korupcijam in manipulacijam, ki jih mora potem plačevati delovno ljudstvo. Oddajo premoženja, ki bi jih prizadela in ki bi lahko znatno izpolnila eventualne primanjkljaje v državni blagajni, pustijo ležati kot ničvredno krpo papirja. Premoženjski davek plačujejo še danes po vrednosti premoženja iz leta 1941, pa še po tej vrednosti komaj 1 in pol odstotka. Hkrati ko vlada ropa delovno ljudstvo, pripravlja za to gospodo novo darilo v obliki zakona, po katerem bo 20 odstotkov milijonskih profitov prostih vsakršnega davka.

Po vsem tem je jasno kot bel dan: **Sedanji vladni stranki in Avstriji sta zakrivila bankrot na vsej črti. Ta bankrot in vse korupcije mora vedno znova plačevati delovno ljudstvo. Gospoda pa ima od tega vedno nove profite. To stanje bo vladalo v Avstriji tako dolgo, dokler se ne bo streznila zadnja vas ter vzela v roke železno metlo, s katero bo skupno z vsem delovnim ljudstvom enkrat za vselej pometa z vsi izkoriščevalsko kapitalistično gospodo ter z izdajalci delovnega ljudstva in razbijači njegove enotnosti.**

Istranov izjavil: Ponosni smo, ker smo Istrani, danes pa smo še ponosnejši, ker je bila naša zaslužena Istra v narodno-osvobodilni borbi osvobojena in je postala del svobodne FLR Jugoslavije.

V imenu jugoslovanskih izseljencev v Ameriki je govoril rudarski delavec Nikola Borič, ki je prepotoval nad 300 km, samo da bi pozdravil jugoslovansko delegacijo. Izrazil je svoje občudovanje zaradi napredka in graditve socialistične Jugoslavije.

Znani novinar publicist Stojan Pribečević je obudil spomine iz časa vojne, ko je obiskal jugoslovanske partizane.

V imenu delegatov se je za pozdrave zahvalil z govorom šef jugoslovanske delegacije Vladimir Popovič, ki je med drugim rekel:

Prišli smo na zasedanje Generalne skupščine, da povzdignemo glas za trajen in krepak mir. Lahko rečemo, da je jugoslovanska delegacija častno izpolnila to nalogo. Nam je bilo zelo veliko do tega, da bi se vse jugoslovansko izseljeništvu združilo v naporih za pomoč narodu Jugoslavije in da bi bilo enotno pri delu za utrditev sodelovanja med narodi v borbi za mir na svetu. Jugoslovanska vlada z maršalom Titom na čelu je branila koristi svojih narodov tudi tedaj, ko je bilo najtežje, ko je bilo treba to plačati z življenjem. Tudi danes nam ne bo žal življenja, če bi bilo treba braniti koristi svobode in neodvisnosti naše države.

Med govorom so ministra Popoviča večkrat prekinili z močnim ploskanjem, vzkliki Jugoslaviji in maršalu Titu.

S slavnosti so poslali maršalu Titu tole brzojavko, ki so jo navzoči navdušeno in soglasno pozdravili:

»Nad 400 Američanov jugoslovanskega rodu, zbranih na banketu v počastitev delegacije FLRJ na zasedanju Generalne skupščine, Vam pošilja tople bratske pozdrave, po Vas pa vsem narodom FLR Jugoslavije. Kljub vsem poskusom reakci-

je in žal tudi tistih, od katerih smo to najmanj mogli pričakovati, da bi prikrili resnico o novi Jugoslaviji, se vsak dan vedno bolj seznanjamo z velikanskim, edinstvenim delovnim poletom, z naporom in uspehi narodov v stari domovini, da bi pod Vašim vodstvom zgradili novo življenje.

Rezultat teh velikanskih naporov — zgraditev sto in sto novih tovarn, celih novih industrijskih panog, električnih central, železniških prog, tisoč in tisoč hiš, avtomobilskih cest, zadržanih domov, šol, bolnišnic in univerz, osuševanje močvirij, ustanavljanje tisoč in tisoč kmetijskih obdelovalnih zadrug, učenje milijonov nepismenih branja in pisanja, razcvet in splošni dvig kulturne ter socialne ravni življenja ni šivanka v kopi sena, ki bi jo bilo mogoče skriti.

Vse to nam dokazuje, da korakajo jugoslovanski narodi pod Vašim vodstvom po poti napredka, za katerega je na poldrug milijon bratov in sester v stari domovini dalo življenje v borbi proti fašističnim okupatorjem.

Kljub poskusom, da bi to prikrili, smo se s spremljanjem dela delegacije FLRJ znova prepričali, da nova Jugoslavija tudi na mednarodnem področju vztrajno zasleduje politiko miru, sodelovanja in enakopravnosti med narodi, s čimer prispeva k splošni krepitvi sil demokracije in miru na svetu.

Zato pozdravljamo danes kot ameriški državljani našo staro domovino, junaške jugoslovanske narode in njihovo vodstvo, ki vodi po varni poti FLRJ v srečnejšo bodočnost.

Slavnost je bila po splošnem mnenju ena zadnja leta najlepših manifestacij jugoslovanskih izseljencev v New Yorku.

## PO ŠIRNEM SVETU

**Praga, (TASS).** — V severo-vzhodni Angliji je že 30.000 brezposelnih, nadaljnjih tisoče delavcev lahke ter tudi težke industrije pa so v stalnem strahu, da ne bi bili odpušteni. Tamkajšnja organizacija Komunistične partije je za odstranitev brezposelnosti zahtevala vzpostavitev prijateljskih trgovinskih odnosov s Sovjetsko zvezo in državami ljudske demokracije ter gradnjo stanovanjskih poslopij, šol in bolnišnic.

**Paris, (TASS).** — Na temelju uradnih statističnih podatkov je bilo 1. aprila 1949 v Franciji registriranih 127.253 brezposelnih, medtem ko je bilo pred odstranitvijo komunistov iz vlade v vsej Franciji samo okoli 5000 brezposelnih. Od tega časa pa se je vladna politika v osnovi spremenila. Francijo so izročili Marshallovemu planu. Danes uvažajo blago, ki dela konkurenco lastnim proizvodom in tako zapirajo številne tovarne, tisoče delavcev pa odpusčajo.

**Trst.** — Dopisnik Tanjuga javlja, da so angloameriške okupacijske oblasti dovolile Italiji, da rekrutira v angloameriški coni Trsta moštvo za svoje oborožene oddelke. Tako je italijanski urad za pomoč bivšim italijanskim vojakom v Trstu sporočil, da lahko sodelujejo pri konkurzu za sprejem gojencev v italijanske vojaške šole tudi prebivalci STO.

**Rim.** — (Tanjug) Na poziv generalne konfederacije dela je na trgu »Colosenn« nad 15.000 rimskih delavcev protestiralo proti vladni politiki podpiranja delodajalcev v načrtih za likvidacijo nacionalnega gospodarstva. Na zborovanju je govoril generalni tajnik konfederacije dela Di Vittorio, ki je izjavil, da bo do konca tega tedna stopilo v splošno stavko več kot 350.000 dnarijev.

**Podržavljenje lekarn v Bolgariji.** V Bolgariji je izšla uredba o podržavljenju privatnih lekarn. Podržavljenje bo izvedla komisija, sestavljena iz predstavnikov ministrstva za ljudsko zdravje, predstavnikov krajevne ljudske zveze in lastnikov lekarn. Tem bo izplačana odškodnina za zdravila v denarju, za inventar pa v državnih obveznicah.

**Budimpešta.** — Državna tovarna žarnic na Madžarskem bo v tekočem letu producirala blago v vrednosti 140 milijonov forintov; med tem blagom bo 60.000 radio aparatov. V okviru novega madžarskega petletnega plana bodo letno producirali 100.000 radio aparatov, za kar bodo potrebovali 400.000 radio žarnic.

**Berlin, (TASS).** — Magistrat v Nürnbergu je izjavil, da je pripravljen, da se z vsemi silami bori za enotnost Nemčije in za sklenitev pravične mirovne pogodbe.



# Po naši zemlji

## Pomladanski sejem v Celovcu

V ponedeljek, dne 16. t. m., je bil v Celovcu pomladanski sejem. Ugodno vreme in radovednost je privabila mnogo ljudi na novi trg. Ljudje vseh starosti, moški in ženske, v pretežni večini mladina in otroci so se drenjali med mnogoštevilnimi »štanti« kjer je bilo na ponudbo zares mnogo raznovrstnih sejmskih predmetov, od ku-

pov sladkarij, turške strdi, konfekcijskih izdelkov in blaga, do raznih drobnarij. Z naučeno kramarsko reklamo so ponujali razne patente, čistila in druge »neobhodno« potrebne drobnarije. Ljudje so predmete ogledovali in šli mimo. Trgovci, ki so želeli napraviti dobičke, so postajali nestrpni, ker kupoval je le redko kdo. In kako tudi, vse je drago in denarja delavec in nameščenev v tej draginji niti za najnujnejše potrebščine nimata in oče in mati nista mogla dati otrokom denarja za sejem, čeprav so bile napredaj vabljive stvari. Sejem je bil v znamenju težke nastajajoče gospodarske in denarne krize.

Opazovali smo mladega človeka, za koga ni bilo skrivoma posegel v žep in privlekel iz njega drobiž in prešteval svoje grošce. Morda je imel še tri šilinge, morda pet. S temi pač ni mogoče veliko okrog skakati. Resignirano je zamahnil z roko in odšel svojo pot. Ali ne bilo bi mu treba biti sitno, ker takih praznih žeparjev nas je bilo mnogo, velika večina. Pri nas je že tako urejeno, da tisti, ki delajo in se trudijo nimajo nič in teh je večina, v razkošju uživa pa peščica, ki živi na račun dela delovnega ljudstva. Še to omenimo, da smo na sejmišču slišali veliko govoriti v slovenskem jeziku.

### Loga ves

Okusno izdelan transparent, z napisom verza našega pesnika Gregorčiča »Prost mora biti prost moj rod, na svoji zemlji svoj gospod« je pozdravljal goste, ki so se zbirali v dvorani pri Marici v Logi vesi ob Vrbskem jezeru, da prisostvujejo spet enkrat slovenski prireditvi. Prebivalstvo ob Vrbskem jezeru je slovensko, v njem se pretaka slovenska kri, naš narod je tukaj star težkih tisoč let in še več. »Narod naš dokazuje hrani« in med drugim je v svojem govoru predsednik Slovenske prosvetne zveze tov. dr. Franci Zwitter opozoril na prve ohranjene zapiske v slovenskem jeziku, ki so nastali ravno ob Vrbskem jezeru — tako imenovani Brižinski spomeniki. Govornik je dejal, da je moral, kakor dokazujejo omenjeni zapiski, pred tisoč leti moliti in pridigati našemu ljudstvu nemški škof v slovenskem jeziku. V tem — je velika tragika naše narodne zgodovine, da danes prav tako nemški škof, ki je pred tisoč leti moral z našim ljudstvom govoriti slovenski, danes ne čuti potrebe po znanju slovenske govornice in pošilja celo tuje duhovnike na slovenske fare, da bi čimprej ponemčili našo zemljo. Ti dnevno se ponavljajoči primeri, ko pri ordinariatu za želje našega ljudstva ni nobenega razumevanja, vzbujajo v našem ljudstvu upravičen dvom v iskrenost zagovora generalnega vikarja, češ, da mu je najvišji zakon dušni blagor. Dušno pastirstvo prav ob Vrbskem jezeru pričča o tem, da so pri nas vse sile na tem, da bi izrinile iz javnosti naš poldrugtisoč let na tej zemlji domači jezik. V tej zvezi je tudi prepoved političnih govorov in sklepanja resolucij na naših prireditvah.

Govornik je poudaril, da nam ni za pravico politiziranja, ampak za pravico svobodnega, enakopravnega življenja na svoji lastni zemlji. Za nas je svoboda in enakopravnost, predvsem enakopravnost našega jezika v javnosti, pred uradi, pred sodnijo in pred mogotci naših vasi, pred žandarmerijo in občinah ter vzgoja naše dece v šolah v materinem jeziku in narodnem duhu po naših lastnih učiteljih. Kulturna svoboda pomeni za nas in ves demokratični svet odpravo cenzure naših iger in preprečitev motenj naših prirediteljev in napadov na naše kulturne delavce. Svoboda in enakopravnost pomeni naše upoštevanje in priznanje na vseh področjih uprave, šole in sodstva, da bomo živel kot narod, ki ima prav tako pravico do svobodnega življenja, kakor vsak drugi.

Izvajanja govornika so navzoči navdušeno odobrvali.

Domači igralci so igrali veseligr »Lumpacij vagabund«. Igra je izvala pri gledalcih mnogo smeha in je v danih okoliščinah manifestirala v slovenskem jeziku svoje in to je, da je tukaj ob Vrbskem jezeru slovenska zemlja in tukaj živi tudi danes slovenski človek.

Vendar po komaj prestanem težkem trpljenju zadnjih let in v današnji odločilni borbi za življenje in smrt našega naroda ima seveda oder drugačne naloge. Naš oder mora biti zvest spremljevalec našega ljudstva v njegovi borbi za lepše in svobodnejše življenje, kazati mora verno sliko domovine in resnično lice naroda, z njegovih desk moramo slišati besede, prežete s čustvom upora proti zaslužnivanju človeka, besede polne vere v boljši in bolj človečanski svet.

Temu so dali izraza tudi igralci, ko so na prijetnem družabnem večeru, ki je bil po prireditvi v gostilni pri Marici, že delali načrte za prihodnjo, času odgovarjajočo predstavo.

### St. Jakob v Rožu

Preteklo nedeljo, dne 15. 5. 1949 so gostovali v našem Narodnem domu igralci in pevci Slovenskega prosvetnega društva »Bilka« iz Bilčovsa z igro »Domen«.

Že pol ure pred pričetkom prireditve je naše ljudstvo napolnilo dvorano do zadnjega kotička in nestrpno pričakovalo pričetka.

V imenu Slovenskega prosvetnega društva »Svoboda« v St. Jakobu v Rožu je vse navzoče in posebno še goste pozdravil predsednik društva tov. Tone Kajžnik in jim želel mnogo uspeha. Nato je govoril podpredsednik Slovenske prosvetne zveze tov. Janko Ogris iz Bilčovsa, ki je med drugim omenil 4. obletnico zmage nad fašizmom in dejal: Čeprav je bil fašizem leta 1945 vojaško poražen, vendar niso bili iztrebljeni in uničeni ostanki fašizma. Danes so spet na delu različne »zveze« in »organizacije«, ki obujajo fašistično ideologijo. Koroški Slovenci pa smo kljub svoji junaški borbi v minulih vojni izpostavljeni ponovnemu zatiranju in preganjanju. Med našimi zatiralci pa so ljudje, ki so se kot izkušeni germanizatorji naše slovenske zemlje izkazali v prvi republiki, ki so nas preganjali za časa nacizma in ki danes pod krinko »Heimattreue« spet preganjajo in napadajo naše ljudstvo. Toda tudi to nas ne bo strlo. Borbo za vse naše pravice, ki jo vodimo že desetletja, bomo nadaljevali, dokler ne bomo resnično svobodni.

Potem je še na kratko razložil pomen in vsebino igre, dejal je, da se dejanje igre dogaja pred približno 150 leti in prikazuje izkoriščanje našega kmeta po fevdalnih mogotcih. Tudi danes na Koroškem ne manjka fevdalne gospode, ki živi na račun žuljev slovenskega delovnega kmeta, ga izkorišča in izžema. Prišel pa bo čas, ko bomo rešeni tudi socialnega izkoriščanja, ko bo naše ljudstvo obračunalo s temi pijavkami in si zavladalo samo, ko bo na svoji zemlji svoj gospod.

Mešani pevski zbor iz Bilčovsa pod vodstvom tov. Kapusa nam je zapel še par lepih partizanskih in narodnih pesmi, nato pa se je pričela igra. Vsi igralci so svoje vloge zelo dobro odigrali, za kar so jih gledalci nagradili z burnim odobravanjem.

Ponovno so nastopili pevci, ki so morali na zahtevo in ob viharnem odobravanju ljudstva nekatere pesmi ponoviti. Prireditev je zaključil predsednik Sloven-

skega prosvetnega društva »Svoboda« v St. Jakobu in se zahvalil gostom ter izrazil željo, da nas kmalu spet obiščejo. Obljubil jim je tudi, da bo Slovensko prosvetno društvo »Svoboda« v kratkem vrnilo obisk.

Z zadovoljstvom nad dobro uspelo prireditvijo se je naše ljudstvo razhajalo na svoje domove.

### Kapla ob Dravi

Občinski odbor Osvobodilne fronte v Kapli ob Dravi ima svoje prostore v hiši, katere lastnica je bila takrat, ko smo lokalno najeli Katarina Weiss. Prostor smo prevzeli na popolnoma zakoniti podlagi že 29. aprila 1946. Koncem leta 1948 pa je postal lastnik hiše žandarmerijski inšpektor Ignacij Weyevev. Njegova prva skrb je bila, da je takoj skušal iz razumljivih vzrokov izrinuti iz hiše našo organizacijo. Tudi ta prostor je hotel imeti za svoje potrebe, čeprav ima prostora dovolj in je tiral zadevo pred sodišče. Pri obravnavi je bil navzoč predsednik občinskega odbora Osvobodilne fronte, tovariš Wrnlich Joža. Sodišče je odločilo v naš prilog in ostali smo dalje v istem prostoru.

Toda inšpektor ni miroval in je vrtal za kulisami dalje, zakaj, dne 10. maja t. l. je prejel tovariš Bruno Blasnik od župana borovljske občine odlok, v katerem je rečeno, da nimamo več pravice do sobe in jo moramo izprazniti. Nadalje nam ta odredba odreka vsak nadaljnji korak, da bi zadevo ne zavlačevali.

Ali tukaj se gospodje motijo in delajo račun brez krčmarja. Nam niti v glavo ne pade, da bi šli iz sobe, do katere imamo vso pravico na temelju odloka sodišča, ali se umaknili celo iz vasi, kar bi nekateri šovinisti in narodni nestrpnosti tako radi videli, da bi mogli neovirano nadalje germanizirati in izpodrivati naše ljudstvo na vasi. Tega veselja jim ne bomo privoščili, čeravno jih podpira tudi šovinistični župan v Borovljah. Ali nam priskrbijo drugo enakovredno sobo v vasi, ali pa ostanemo tukaj, kjer smo in konec besedi!

### SPZ naznanja

Slovensko prosvetno društvo »Zvezda« Hodiše bo igralo dne 29. maja 1949, ob 14. uri, ob 45. letnici društva v Narodnem domu v Hodišah Cankarjevo dramo »Kralj na Betajnovi«.

Pridite v obilnem številu!

V nedeljo, dne 22. maja 1949 ob 11.30 uri je v St. Lenartu pri sedmih studencih

## prekop štirih padlih partizanov

ki so na naših tleh žrtvovali svoje življenje za svobodo in svetlejšo bodočnost nas vseh. — Vse koroške Slovence in antifašiste, zlasti bivše partizane pozivamo, da se prekopa polnoštevilno udeležite! — Zberemo se v gasilnem domu, odkoder gre sprevod na pokopališče.

Zveza bivših partizanov Slovenske Koroške — Glavni odbor

## Novi vozni red

Dne 15. maja je stopil v veljavo novi poletni vozni red.

Na ozemlju Slovenske Koroške vozijo vlaki v sledečem redu:

Na progi Celovec — Pliberk vozijo osebni vlaki z odhodom iz Celovca ob 5.00, 9.35, 13.25, 18.10;

z odhodom iz Pliberka: ob 6.23, 10.58, 15.20, 19.25.

Na progi Sinča ves — Železna Kapla vozijo vlaki z odhodom iz Sinče vesi ob 6.50, 8.00, 11.30, 14.15, 18.50;

z odhodom iz Železne Kaple ob 5.30, 10.05, 11.40, 14.30, 16.40.

Na progi Celovec — Beljak vozijo osebni vlaki z odhodom iz Celovca ob 6.04, 7.42, 8.26, 11.08, 13.20, 14.38, 16.30, 17.20 (vozi samo do Vrbe), 18.05, 19.36, 20.32, 0.10;

z odhodom iz Beljaka ob 5.30, 6.15, 7.57, 10.27, 11.27, 13.10, 18.15, 20.00, 21.56, iz Vrbe 18.18.

Na progi Celovec — Področčica vozijo vlaki z odhodom iz Celovca ob 9.30, 13.30, 18.10;

z odhodom iz Področčice ob 6.25, 11.05, 17.00.

Na progi Svetna ves — Borovlje vozijo vlaki z odhodom iz Svetne vesi ob 6.00, 7.30, 10.04, 11.44, 14.20, 17.14, 18.50;

z odhodom iz Borovlj ob 6.44, 9.34, 11.10, 13.50, 16.30, 18.10, 19.20.

Na progi Beljak — Področčica vozijo vlaki z odhodom iz Beljaka ob 8.05, 10.05, 13.10, 18.20;

z odhodom iz Področčice ob 6.15, 11.30, 16.20, 17.50 (brzovlak).

### KZ za Slovensko Koroško naznanja:

V nedeljo, dne 22. maja 1949, bo pri Bicejnu v Rutah, občina Bistrica pri Pliberku, enodneven čebelarški tečaj.

### Hranilnica in posojilnica v Borovljah, r. z. z. n. z.

### VABILO

na občni zbor naše zadruge, ki bo v nedeljo, dne 22. maja 1949, ob 9. uri v Borovljah, Dollichgasse 4/I. v skladu z določbami zakona o zopetni vzpostavitvi zadrug na Koroškem z dne 9. 2. 1949:

### Dnevni red:

1. Poročilo načelstva o pravnem položaju zadruge;
2. Razrešnica dosedanjemu načelstvu in nadzorstvu ozir. pregledovalcem računov;
3. Sprejem novih pravil;
4. Volitev upravnega odbora (načelstva);
5. Volitev nadzornega odbora (nadzorstva);
6. Sklepanje o vrnitvi zadrugi uropanega premoženja;
7. Slučajnosti.

Ako ob določeni uri ne bi bilo zastopano v pravih zadrugah določeno število članov (deležev), bo na istem mestu z istim dnevnim redom eno uro pozneje drug občni zbor, ki je brezpogojno sklepan.

Vse člane opozarjamo, da ležijo nova pravila na vpogled v pisarni (pri načelstvu).

Načelstvo

## KAJ SE DOBIMO

80 gramov sira na odrezke 608 A, 708 S, 808 Sst na dodatne nakaznice za delavce, težke delavce in težake in na odrezek 908 M na nakaznice za bodoče in doječe matere.

## KMETJE

če potrebujete in kupujete kmečko orodje ali stroje se obrnite name.

Imam v zalogi ali zastopam: Žage za deske in drva (nova iznajdba Grafa v Beljaku), traktorje za gorske kmetije (tudi nov tip), cena 15.000 šilingov. »Diesel« in elektromotorje, motorje na bencin ali petrolej, peči, pluge, vozna kolesa, kolte ter obleke itd.

JOŽEF PERNE, Klanče (Glantschach), pošta Galicija (Gallizien) Koroška.

# Kinematografi v zapadnih sektorjih Berlina

V četrtem letu po koncu vojne ima Berlin še mračno in potrto lice. Povsod so razvaline hiš, vagončki izvažajo iz razvalin opeko in prod. To ozkotirno železnico so Nemci krstili za »Trümmerbahn« — železnico razvalin. Na vsakem koraku se vidi, da so stari politikanti nazadnjaškega magistrata izgubili mnogo časa, namesto da bi pristopili takoj k obnovi porušenege mesta.

Zvečer v sovjetskem sektorju gorijo luči; v zapadnih sektorjih je tema. Berlinčan, ki se hoče razvedriti po težkem dnevnem delu, gre zvečer iz hladnih hiš, da bi poiskal oddiha. No, kako naj se razvedri. Prigrizek more dobiti brez nakaznic samo v gostilnah na Kurfürstendamm, ali to je dostopno samo špekulantom. Vstopnice za gledališče so drage. Povprečnemu Berlinčanu ostane torej samo kino. Kinomatografske reklame srečaš na vsakem koraku: hollywoodske lepote, ubijalce in roparje v krinkah in razne varljive prikazni. V Berlinu deluje okrog dve sto kinomatografov, ki so vedno polni ne glede na to, kakšen film vrtijo.

Kakor na Dunaju tako je tudi v Berlinu mogoče videti v kinematografih filme vseh štirih okupacijskih držav. V filmu nemške prestolnice moremo vsak dan videti borbo, kako se spoprijemljeta kapitalizem in socializem.

Borba zapadnih držav, ki želijo napraviti Berlin za politično središče reakcionarnega vpliva tudi na sovjetsko cono, se razvija tudi na kulturnem področju. Naprednemu vplivu sovjetske kulture in naprednim pridobitvam nemškega ljudstva skuša anglo-ameriški blok vrniti uničujoče izkušnje zapada. Kot najostrejše orožje te borbe se pokazuje ravno kino. Pod prikritim geslom »čiste umetnosti«, češ da mora umetnost biti daleč od politike, hočejo izkoristiti kino za svojo reakcionarno propagando, za zagovarjanje in obrambo kapitalističnega izkoriščevalskega ustroja. Izposojevanje filmov nadzira vojna uprava, ki na ta način odloča o tem, ali se sme ta ali oni film predvajati ali ne. Praksa vsake od vojaških uprav zapadnih držav ima svoj postopek, ki je izraz odgovarjajoče politike njene države.

## V ameriškem ...

Najbolj brezobzirno se vedejo ameriške oblasti. Značaj njihove varnostne dejavnosti je nenavadno poučen. Ni potreba niti posebej omenjati, da je v ameriški sektor Berlina neprodno zaprt pristop sovjetskemu filmu. V strahu pred kolikor toliko naprednimi idejami prepovedujejo filme celo iz vrste ameriških filmov, ki se sicer svobodno predvajajo v ZDA. Tako niso dovoljeni v berlinskih kinematografih filmi Chaplina s socialno tendenco. Film »Mladost Lincolna«, ki so ga v začetku v Nemčiji predvajali, je bil odstranjen s sporeda, samo zaradi tega, ker je v tem filmu obsojena resna diskriminacija, ki se je proti njej, kakor je znano, boril zelo ostro tudi Lincoln. Prepovedan je tudi film »Navskrižni ogenj«, ki pobija antisemitizem v Združenih državah Amerike. Pre-

povedan je bil tudi Chaplinov film »Diktator«, ki smeši Hitlerja. Dolgo časa so imeli ta film skrit. Pozneje so ga vseeno dovolili. Iz hollywoodskih filmov izbirajo za predvajanje samo filme z določeno tendenco, predvsem filme, ki govorijo o tem, da ni nujna razredna borba in hočejo smešiti nacionalne in revolucionarne tradicije evropskih dežel. Amerika, ki je prikazana v teh filmih, to je posebna izmišljena hollywoodska Amerika, ki ima malo zvezd z resničnim stanjem. S čarobno paličico se uničijo vsa nasprotstva. Brezposelni v tem filmskem svetu naenkrat dobijo delo, stavkajoči delavci se pristržno bratijo s tovarnarji, dobrotljivi bankirji dajejo kmetom denar na posodo brez kakršnih koli jamstev in obresti itd. itd.

Ti filmi razširjajo legendo, da je ameriška buržoazija demokratična in tesno povezana z ljudstvom, da je ameriški sistem pravičen in da pokazuje vsakemu človeku ravno pot k temu, kako bi postal milijonar.

Ameriški filmi propagirajo vzvišenost Amerike in ponižujejo dostojanstvo Evropejcev. Gledalcu skušajo prikazati, da so Evropejci ljudje drugega razreda, da v življenju, bistvu in industriji Evrope ni nič, kar bi se moglo primerjati z ameriško proizvodnjo, in da je glavni koren tega zla — v revolucionarnih tradicijah Evrope.

Znano je, da je Vatikan po drugi svetovni vojni postal glavni podpornik in

agentura Wall Streeta. Hollywood je v svoj spored uvrstil izdelavo filmov, ki hvalijo katoliško cerkev. Skoro vsak deseti ameriški film v Berlinu je posvečen katoliškim duhovnikom, menihom in nunam.

## V angleškem ...

Položaj v angleškem sektorju je enak. Ti nimajo toliko filmov kot amerikanci in zato je Anglijo težje prikazati kot obljubljeno deželo. Med mnogimi filmi, ki skušajo poniževati človeško dostojanstvo in omajati vero v možnost borbe proti socialni krivici, se nam javlja kot značilni primer film »Zavrženi«. Vsebina je vzeta iz borbe irskega naroda proti angleškemu gospostvu in junak filma je borec v tej borbi. Prikazan je kot človek, ki nima nobene zveze z ljudskimi množicami. Vsa dejavnost njegove skupine obstoji iz individualnega terorja. To je osamljena skupina, ki si skuša dobiti sredstva za svojo dejavnost z ropanjem bank, pri katerem je ubit popolnoma nedolžni bančni sluga.

Po vojni je začel angleški filmski kraj Runk konkurirati s hollywoodskimi filmi s proizvodnjem detektivskih filmov. Njegova produkcija predstavlja danes polovico angleškega kinoprometa v Berlinu. Tudi ti filmi imajo večje prikrito težnjo, da ne prikazujejo tovariške solidarnosti, ampak individualistično grabežljivost, ne moči

volje in ljubezni do dela, ampak razuzdanost in strasti.

Prikazovanje sovjetskih filmov je v britanskem sektorju Berlina prepovedano že od leta 1947.

## V francoskem ...

Pri francoskem filmu v Berlinu se vidijo vsa notranja nasprotstva zapadnega bloka. Angleška filmska industrija se še nekako skuša upirati konkurenci Hollywooda, toda francoski film je tukaj popolnoma zaduščen kakor tudi v sami Franciji. Francoske vojne oblasti v Berlinu si prizadevajo, da bi ohranile svoj film v prometu filmov, ker je vprašanje njihovega ugleda in časti, imajo pa pri tem čisto spore z ameriškiimi oblastmi.

Lanskega leta so tudi francoske oblasti prepovedale sovjetske filme v svojem sektorju Berlina.

Iz vsega povedanega je jasno razvidno, kako veliko je poslanstvo sovjetskega filma v Berlinu. Globoko demokratično, realistično ljudsko in jasno razlaganje komunističnih idealov prikazuje sovjetska filmska umetnost in si je s tem pridobila veliko popularnost med nemškimi demokratičnimi množicami. Njegova resnica in pravica se javlja kot ostro nasprotje nazadnjaških francoskih, pesimističnih angleških in lažnivih ameriških filmov. Sovjetska filmska umetnost je že našla živega odziva v delih nemške filmske družbe DEFA, ki v svojih nemških filmih obdeluje vprašanje demokratične obnove Nemčije. (Primorski dnevnik)

## Iz zgodovine češkega steklarstva

Steklarstvo je poleg tekstilne in industrije usnja najstarejša panoga češke domače proizvodnje, ki se je v zgodovinskih čeških deželah (Češka, Moravska in Šlezija) gojila že od XIV. stoletja. Stare češke izdelovalnice stekla — o pravih tovarnah se v tej dobi še ni moglo govoriti — so bile predvsem v velikih gozdovih čeških obmejnih krajev, kjer je bilo na razpolago dovolj lesa za izdelovanje oglja, kajti v tem času še ni bila znana uporaba črnega ali pa rjavega premoga. Prve steklarne, kakor trdi znani češki zgodovinar Zigmund Winter, so bile v XIV. stoletju blizu mesta Vimperk na južnem Češkem in ob obronkih pogorja Krkonošev na severnem Češkem, pozneje so se pa steklarne množile vzdolž češke meje, zlasti v okolici današnjega mesta Sokolovo na severozapadnem Češkem in v ostalih mestih češkega Rudogorja Razvoj te industrije je pa napredoval v smeri od čeških obmejnih krajev v notranjost dežele, tako da je bila prva steklarna v XVI. stoletju v glavnem mestu Pragi. V tej dobi so se skoraj izključno izdelovala cerkevna okna in pa steklo za dnevne potrebe, kjer je postopoma dosedanje slido nadomestilo steklo.

Razvoj češkega steklarstva se je nadaljeval tudi v XVIII. stoletju, ko se pa po usodni bitki na Beli gori pri Pragi tej industriji v čeških deželah ni preveč dobro godilo. V XVIII. stoletju pa nastaja velik razvoj češke steklarske proizvodnje, ko je češko steklo zavzelo prvo mesto v sve-

točni proizvodnji. V tej dobi se je izvažalo češko steklo v vse države in na vse evropske dvore, zlasti v Španijo, Carigrad, Rusijo in prekomorske kolonije. Steklarski podjetniki so ustanovili v inozemstvu posebna samostojna skladišča steklarskih izdelkov, tako da je bil eksport češkega stekla največja in najbolj aktivna postavka tedanje avstro-ogrske zunanje trgovine. Češko steklarstvo so na začetku XIX. stoletja zelo poškodovale napoleonske vojne, s katerimi so bili številni inozemski trgi za češko steklo izgubljeni, poleg tega se je pa na svetovnih trgih pojavila zelo nevarna in močna francoska in angleška konkurenca. Evropske zapadne države so vabile češke steklarje v svoje države, kjer so jim dale na razpolago vse udobnosti, tako da je morala celo tedanja avstrijska cesarska vlada energično poseči. Osvobodila je češke steklarje od izpolnjevanja vojaških dolžnosti, podpirala delastvo v steklarskih tovarnah, da so bili najbolj plačani in ustanovljala nove brusilnice stekla. Kljub temu pa se je v drugi polovici mnogo umetniških steklarjev izselilo iz čeških dežel v zapadno Evropo, kar je imelo za posledico, da je češko steklarstvo izgubilo svojo visoko umetniško raven in svoj nekdanji gospodarski razcvet.

V letu 1817 so iznašli v mestu Bor, ki je bilo v tej dobi središče češke steklarske industrije, barvanje kristalnega stekla, kar je bil začetek znane jablonecke steklarske industrije. Leta 1830 je bilo na

Češkem 75 velikih steklarskih podjetij in 22 rafinerij stekla. Ponovno se je zboljšal izvoz čeških steklarskih izdelkov v Latinsko Ameriko, Levant, Nemčijo, Italijo in Španijo. Vrednost steklarske proizvodnje je znašala 9 milijonov zlatih goldinarjev, to je 35 odstotkov angleške in 50 odstotkov francoske proizvodnje. Češke steklarne so imele v prvi polovici XIX. stoletja svoje lastne podružnice v številnih evropskih pristaniščih in v velikih mestih. Jablonecko steklarsko blago je postopoma postalo svetoven eksportni artikel. Leta 1912 je znašal izvoz tega blaga 60 milijonov zlatih goldinarjev in v letih po prvi svetovni vojni okrog 600 milijonov Kč. Tudi po drugi svetovni vojni je jablonecko blago kakor steklo sploh ena izmed najvažnejših postavk češkoslovaškega izvoza, ki dosega letno skoraj tri milijarde Kčs.

V petletnem gospodarskem planu se bo proizvodnja češkega stekla še bolj povečala in začeli bodo proizvajati nove vrste stekla. Poseben zanimanje bo posvečeno povečani proizvodnji laboratorijskega in medicinskega stekla. V mestu Usti nad Labo na severnem Češkem bo prihodnje leto začela obratovati največja tovarna steklenic na svetu in njena kapaciteta bo zadoščala za potrebe večjega dela Evrope. Prav poseben interes bo posvečen znanstvenemu raziskovanju stekla. Ustanovljen bo poseben institut za steklarstvo, ki bo skrbel zato, da bo stara in slavna steklarska industrija korakala v prvih vrstah svetovnega razvoja na področju steklarstva.



PREŽINOV  
VORANC:

# POŽGANICA

Šoga je bila blizu trideset stara pralka rude in v vsem revirju znana pot prešestnica, razuzdanka, pijanka. Imela je troje pankrtov enega z nekim bogatim posestnikom v Libučah, kjer je služila kot mlado dekle, drugega z nekim paznikom, a tretjega z nekim Rusom, vojnim ujetnikom, ki je delal na plavžu. Trdili so o njej, da je pobrala največ mladeniških vencev, da je bila največja dobrotnica vseh samcev in potrebnežev... Včasih je veljala za cicasto (lepo, lepušasto) dekle, pa od težkega dela, nerednega življenja in alkohola je naglo ostarela in je bila že zgarana mrha. Obležala je na tleh, kakor so jo bili položili, in hrlila pijano spanje z iztegnjenimi tolstim bedri svojih capolig (nog).

»Danes ji je bilo pa preveč!« se je rogal Jakuš in pljunil.

»Kaj se boš lepega delal!« se je raztogotil drugi glas. »Ves dan ni imela kaj v usta dati in če se je na prazne vampe nalokala doli v kleti, mora nekam udariti!«

Jakuš je poparjen umolknil.

Vendar je bil smrad tolikšen, da so začeli drug za drugim vstajati.

Šoga se je menda zaradi ropota predramila. Obrnila se je z obrazom po sobi, pogledala po navzočih in čisto trezno rekla:

»Ali smrdim?«

»Smrdiš kot kuga! Zakaj pa nimaš dna?«

»Lačna sem, moji otroci doma so tudi

lačni!« je še rekla, nato je spet zaprla oči.

Drug za drugim so odhajali iz sobe. Ko je bil Šantač že na pragu, se je s svebo v roki še enkrat ozrl na Šogo, potem se pa obrnil, dal svečo Petruhu in rekel Pasterku:

»Primi!«

Prijela sta ležečo ženo pod hrbtom in jo zavlekla na kup vreč v kotu, kjer sta jo z vrečami pokrila.

»Zdaj ti bo toplo! Naša sirota si...«

Odšli so na dvorišče. Bilo je že gotovo proti polnoči. Noč je bila črna, mokra in hladna, brez zvezd, doli pod vasjo je šumela narasla Meža. Vsa kotlina je bila kot grob, globoka, temna in tiha...

Množice so izginile z vaških cest. Temne sence so švigale sem in tja, po večini obložene z butarami, spremljane z iskričmi se lučkami knapovskih karbidnih svetilk. Ljudje so raznašali plen iz opustošenih trgovin. Hrup se je bil že davno poleg. Zdaj je vladala tihota, polna čudne brige. Le tu in tam je tihoto presekal izmučen vzdih ali kletev nosačev, ki so si bili naložili preveč. Vsak je hotel oteti, kar se je le dalo, ker je vedel, da mogoče ne bo ničesar več našel, ko se vrne.

Obstali so na dvorišču in se zastrmeli v noč. Za dvoriščem se je dvigalo široko gospodarsko poslopje.

Prvi se je zganil Jakuš.

»Morda je pa tja kaj skrli...«

Ne da bi mu kdo kaj odvrnil, je vsa družba krenila proti gospodarskemu posloju.

Iz hlevov je ropotalo, konji so nemirno hrzali, goved je stresala otveze, svinje so zbegano krulile. Po gospodarskem posloju, po gumnu, po hlevih, po šupah so se plazile temne sence in snudile za novim plenom.

Nekdo se jim je približal s karbidovko. Ko je prišel do njih, so videli, da je rudat Kordež.

»Ali je kaj?«

»Ničesar, kar bi moglo služiti. Ta magacin je že prazen, nekaj vreč koruske je bilo v njem.«

Neverjetno, da bi Gmida ne bil bolj založen!«

(Dalje.)

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Frane Petek, Velikovec. Glavni urednik: Franjo Ogris, odgovorni urednik: France Kosutnik, oba Celovec Salmstraße. Uprava: Celovec, Völkermarkter Straße 21. Dopolni naj se posiljajo na naslov: Celovec, (Klagenfurt), Postschließfach 272. Tiska: »Kärntner Volksverlag G. m. b. H.« Celovec 10. Oktoberstraße 7